

Tijdschr Jeugdgezondheidsz (2022) 54:53–54
<https://doi.org/10.1007/s12452-022-00272-z>

Signaleren van taalproblemen bij jonge kinderen in de jeugdgezondheidszorg

Margot Bochane

Published online: 1 maart 2022

© Bohn Stafleu van Loghum is een imprint van Springer Media B.V., onderdeel van Springer Nature 2022

Titel: Uniform screening for atypical language development in Dutch child health care

Auteur: Margot Bochane

Thesis: Rijksuniversiteit Groningen, Groningen, Nederland

Promotiedatum: 2 juni 2021

Promotoren: prof.dr. C.P. van der Schans en prof.dr. S.A. Reijneveld

Copromotor: dr. M.R. Luinge

ISBN: 978-94-6416-494-7

Link: <https://research.rug.nl/nl/publications/uniform-screening-for-atypical-language-development-in-dutch-chil>

Wat waren het doel en de vraagstelling?

In een klas of groep van twintig kinderen, heeft – statistisch gezien – één kind een taalontwikkelingsstoornis (TOS). Voor kinderen met een dergelijke stoornis

is het heel moeilijk om goed mee te komen op school. De problemen met de taal kunnen ook makkelijk leiden tot miscommunicatie, waardoor gedragsproblemen kunnen ontstaan. Het tijdig herkennen van een TOS is van groot belang voor het vroegtijdig beginnen met behandelen. Zo zijn problemen op school, thuis en in de vrije tijd bij de kinderen te voorkomen of te verminderen. Op dit moment worden kinderen met een TOS nog niet altijd vroeg gesignaleerd.

Het doel van het onderzoek beschreven in dit proefschrift is om vroegsignalering van taalproblemen bij jonge kinderen te verbeteren. We hebben daarvoor ten eerste de huidige screening van de jeugdgezondheidszorg (JGZ) voor 2-jarige kinderen geëvalueerd en ten tweede een aanvullend nieuw instrument ontwikkeld, dat eenvoudig kan bepalen of de taal van een kind van 1 tot 6 jaar ‘pluis’ is of ‘niet pluis’ is.

Hoe vond het onderzoek plaats?

Het onderzoek vond plaats in nauwe samenwerking met de JGZ-praktijk. JGZ-professionals monitoren de taalontwikkeling van kinderen. Voor 2-jarige kinderen is er een screeningsmoment van de taalontwikkeling door de jeugdarts of de jeugdverpleegkundige. We hebben onderzocht hoe valide deze screening voor 2-jarige kinderen in de praktijk is en hoe ouders deze screening beleven. Om de validiteit van de screening te bepalen hebben we met behulp van JGZ-professionals een gematchte steekproef geworven van kinderen die niet slaagden en kinderen die wel slaagden voor de taalscreening op 2-jarige leeftijd. Dit resulteerde in een steekproef van 124 kinderen. We hebben de taalontwikkeling van deze kinderen uitgebreid getest op de leeftijd van 2 jaar en een jaar later op de leeftijd van 3 jaar. De taalscores van de taaltest en van de screening op de leeftijd van 2 jaar (met en zonder afwijkingen van het protocol door de professionals)

Dr. M. Bochane (✉)
 Hanzehogeschool Groningen, Groningen, Nederland
 m.i.bochane@pl.hanze.nl

werden gebruikt om de concurrente validiteit van de screening te beoordelen. De taalscores van de taaltest op 3-jarige leeftijd en van de screening (op 2-jarige leeftijd) bepaalden de predictieve validiteit van de screening. Om na te gaan of de screening mogelijk verbetering behoeft, hebben we 38 ouders van eentalige en meertalige kinderen met en zonder taalproblemen geïnterviewd over hun percepties, opvattingen en wensen rond de taalscreening.

Voor het tweede deel van ons onderzoek hebben we een nieuw instrument ontwikkeld voor het signaleren van problemen in de taalontwikkeling bij kinderen van 1 tot 6 jaar, de Early Language Scale (ELS). We zijn gestart met het formuleren van ja/nee-vragen over de taalvaardigheid van kinderen van 1 tot 6 jaar. In een pilotonderzoek werd de begrijpelijkheid van deze vragen voor ouders gecontroleerd. Vervolgens zijn de meest onderscheidende vragen geselecteerd op basis van onderzoek onder 1.381 ouders uit heel Nederland. Voorbeelden van vragen uit de ELS zijn: 'Kan uw kind twee woordjes combineren? Bijvoorbeeld: "papa bal" of "kijk poes."' Of: 'Kan uw kind een verhaaltje navertellen bij een aantal plaatjes? Bijvoorbeeld als u een boekje leest met uw kind.' Om de ELS te valideren, beoordeelden we de taalontwikkeling van 265 kinderen van 1 tot 6 jaar met uitgebreide taaltests.

Wat zijn de uitkomsten?

We vonden dat de huidige JGZ-taalscreening voor 2-jarige kinderen taalproblemen kan opsporen, met vrij weinig protocolafwijkingen door de professionals. De uitkomsten van de taalscreening op 2-jarige leeftijd vergeleken met die van de uitgebreide taaltest op 2 jaar (concurrente validiteit) resulteerde in een sensitiviteit van 0,79 en een specificiteit van 0,86. In vergelijking met de uitgebreide taaltest één jaar later (predictieve validiteit) waren deze waarden respectievelijk 0,82 en 0,74. Klinische beslissingen door de professional die afweken van het protocol waren zeldzaam (7%) en hadden geen significante invloed op de validiteit van de screening.

Uit de interviews met de ouders kwamen de volgende thema's naar voren om de structurele screening te verbeteren: een meer gezinsgerichte aanpak

implementeren, interprofessionele samenwerking implementeren in de structurele screening, en ouders meer specifieke kennis verschaffen over de taalontwikkeling en mogelijke verwijsroutes voor kinderen met een atypische taalontwikkeling.

Om taalontwikkeling over een bredere leeftijd valide te kunnen meten hebben we mijlpalen in de taalontwikkeling onderzocht. De analyse resulteerde in een set van 26 mijlpalen in de taalontwikkeling, die samen de taalvaardigheid van kinderen van 1 tot 6 jaar beschrijven en die we de Early Language Scale (ELS) hebben genoemd. We vonden voor de ELS een sensitiviteit van 0,62 en een specificiteit van 0,93. Dit is geschikt voor screening in een gezonde populatie, aangezien de hoge specificiteit leidt tot een relatief kleiner aantal kinderen dat wordt doorverwezen.

Wat is de meerwaarde/nieuwswaarde voor de JGZ-praktijk?

We concluderen dat de screening op taalproblemen bij 2-jarige kinderen door de Nederlandse JGZ al goed verloopt. Om oververwijzing te minimaliseren is voor screening op bevolkingsniveau echter een hogere specificiteit gewenst. Bovendien heeft dit screeningsprotocol betrekking op kinderen van 2 jaar oud. Problemen in de taalontwikkeling kunnen zich ook voordoen na de leeftijd van 2 jaar, aangezien taal zich tot 6 jaar ontwikkelt. De oudere kinderen zullen met de huidige taalscreening niet worden gevonden. Voor de andere leeftijden zou de nieuw ontwikkelde ELS een uitkomst kunnen bieden. De ELS kan ook professionals ondersteunen die in de kinderopvang en vroegschoolse educatieve settingen werken om kinderen (van 1 tot 6 jaar) met een atypische taalontwikkeling snel te signaleren.

Het gebruik van de resultaten uit dit proefschrift in de praktijk kan het aantal capabele en zelfverzekerde kinderen vanaf de vroege schoolleeftijd vergroten en kinderen een positieve start bieden door taalachterstanden na verwijzing met effectieve interventies grotendeels te verminderen en de vroege taalontwikkeling te versnellen.

Dr. Margot Bochane, docent/onderzoeker